

Hvorfor lukter det så annerledes hjemme hos eldre mennesker?

Veldig mange har lagt merke til det, men ingen vet årsaken: Det er en annerledes lukt hjemme hos mange besteforeldre og oldeforeldre. Lukten er liksom den samme: eldrelukt.

AV METTE ESTEP | PUBLISERT 13. SEP. 2018 | OPPDATERT 19. JAN. 2023

Stue med eldre møbler og dekor

Foto: Shutterstock

1

Dette lurer vi på

Hvorfor lukter det så annerledes hjemme hos eldre mennesker?

Dette var utgangspunktet for elevenes problemstilling. De har alle samlet på lapper som de har puttet i Nysgjerrigper-postkassen hele høsten. Elevene hadde mange ting som de lurte på, men denne problemstillingen fikk flest stemmer av elevene, og lærerne syntes at dette virket spennende å forske på.

Hva er eldre mennesker? Noen i klassen mener at man er gammel dersom man er over 60 år. Flere er uenige i dette, da de har besteforeldre som er i 60-årene, og som fortsatt trener og går på jobb. Etter diskusjon i klasserommet ble de enige om å definere eldre mennesker som mennesker over 80 år.

Er det menneskene som lukter, fordi de bruker annen type parfyme eller såpe enn yngre? Eller er det maten de spiser som lukter annerledes? Kanskje møblene eller noe annet rundt dem lukter gammelt? Eller kanskje de eldre er så slitne at de ikke orker å vaske og støvsuge, så det lukter av støv som samler seg? Eller bor de i hus som er gamle, sånn at det egentlig er bygningene som lukter?

5. trinn ØST på Storevarden skole i Rogaland lærte seg alt mulig om nesen og luktesansen for å kunne forske på lukt hjemme hos eldre.

2

Hvorfor er det slik?

Elevenes hypoteser

1. Jeg tror at lukten skyldes at eldre mennesker har gamle hus som lukter merkelig.
2. Jeg tror at det er gamle ting og møbler som setter en egen annerledes lukt i huset.
3. Jeg tenker at eldre mennesker bruker annerledes vaskemiddel og parfyme enn unge mennesker.
4. Jeg mener at eldre mennesker lager og spiser annen type mat enn unge, og at det har noe å si for hvordan det lukter hjemme hos eldre.
5. Jeg mener at det er støv i huset til eldre som lager en spesiell lukt.

3

Legg en plan

Plan for gjennomføring av undersøkelsene

For å øve opp luktesansen og skjerpe konsentrasjonen ved lukting, måtte elevene sette seg grundig inn i fakta om nesen og luktesansen. De startet med å lese faktatekster om luktesansen. De studerte modeller av nesen og gjennomførte lukte-

Vi vet at det er viktig å være klar over at vi ikke alltid kjenner den samme lukten, og at det derfor kan være vanskelig å registrere lukt.

Etter forarbeidet ble elevene delt inn i grupper avhengig av hvilken hypotese de hadde mest lyst å sjekke ut. Heldigvis var ingen hypoteser som ble stående alene uten forskere. Elevene satt i grupper og kom med ideer til hvordan de skulle jobbe videre med hypotesene. Hver gruppe hadde en detaljert plan for hvilke steder de skulle oppsøke og hvordan de skulle gjennomføre testene.

4

Hent opplysninger

Gjennomføring av undersøkelsene

Gruppen dro ut til sine respektive steder og gjennomførte undersøkelser basert på lukt. De førte nøye resultater i skjemaer. Hver gruppe gjennomførte ulike tester for å sjekke om hypotesen stemte med deres observasjoner.

De snuste og sniffet, på nye og gamle hus, med og uten eldre beboere. De luktet på ting på museum: Lukter eldgamle ting samme som gamle folks eiendeler? De hadde spørreundersøkelser om hva folk i ulike aldre liker å spise, så lagde de mat og kjente på duftene. I butikker spurte de hva slags vaskemidler, såper og parfymen ulike aldersgrupper kjøper. De samlet støv og luktet på det.

5

Dette har vi funnet ut

Konklusjon

Følgende hypoteser er styrket gjennom funn fra undersøkelsene:

- Hypotese 1: "Eldre mennesker har gamle hus som lukter merkelig." Bingo! Eldre hus har en egen lukt. Hvis man bor i gammelt hus, og huset ikke er pusset opp på lenge, kan lukten stamme derfra.
- Hypotese 2: "Gamle ting og møbler setter en egen, annerledes lukt i huset." Jepp! Gamle møbler og ting kan ha en ganske særpregget eim. Siden eldre mennesker har levd lengre, har de ofte flere ting som har en sånn lukt.
- Hypotese 4: "Eldre lager annen type mat enn unge." Maten eldre er mest glad i, er ofte tradisjonelle retter som setter en egen lukt i huset, som kjøttkaker, lapskaus, kjøttsuppe og blomkålssuppe.

Følgende hypoteser er svekket gjennom funn fra undersøkelsene:

- Hypotese 3: "Eldre mennesker bruker annerledes vaskemiddel og parfyme enn unge mennesker". Mennesker bruker forskjellige parfymen uavhengig av alder. Det samme gjelder vaskemidler.
- Hypotese 5: "Støv i huset til eldre lager en spesiell lukt." Forskerne utførte lukttest på støv og fant ut at støv ikke lager spesiell lukt.

6

Fortell til andre

Dette ønsker elevene å fortelle videre

1. Elevene vil presentere forskningen sin på fellestime på Storevard skole i april. Der vil alle elevene og lærerne på skole være publikum. I tillegg kommer foreldre og noen besteforeldre.

2. De vil legge ut forskningsrapporten på skolens hjemmeside og er sikre på at mange venner og bekjente leser hjemmesiden.
3. De sender forskningsrapporten til Solbladet og håper at de vil komme og lage en reportasje om arbeidet. Elevene tok kontakt med Solbladet like før jul og tipset dem om hva de skulle forske på. Kanskje synes de det er mer interessant når de kan lese om alt arbeidet som er gjort.
4. Elevene vil dele ut rapporten til alle som har hjulpet i prosjektet.
5. De vil kontakte Stavanger Aftenblad for å tipse dem om forskningen også.

Det har vært veldig kjekt å jobbe etter Nysgjerrigpermetoden. Takk for at vi fikk anledning til delta med forskningsprosjektet vårt.

OBS OBS!

Skal du ut og lukte på noe gammelt eller noe som tilhører en person over 80 år, eller vil du snuse på en eldre person? Da du passe på å spørre personen det gjelder først, og forklare at du er på forskningsoppdrag.

SAMFUNNSFAG MAT OG HELSE

Meldinger ved utskriftstidspunkt 3. april 2025, kl. 22.37 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.